עין משפט
נר מצוה

נד א מיי׳ פ״ו מהלכות נדרים הלכה ג סמג לאוין רמב טוש״ע י״ד סימן רכא סעיף ה:
נה ב מיי׳ פי״ד מהל׳ מעשה הקרבנות הל׳ ה סמג עשין קפה:
נו ג מיי׳ שם הלכה ז:
נז ד ה מיי׳ פ״ב מהל׳ מחוסרי כפרה הלכה ו ופ״ו מהלכות איסורי ביאה הלכה ז ח סמג עשין רמח:

מתני׳ [א] אין בין המודר הנאה מחבירו למודר ממנו מאכל אלא דריסת הרגל וכלים שאין עושין בהן אוכל נפש: **גמ׳** הא לענין כלים שעושין בהן אוכל נפש זה וזה שוין: דריסת הרגל: הא לא קפדי אינשי אמר רבא הא מני רבי אליעזר היא דאמר [ג] ויתור אסור במודר הנאה: **מתני׳** [ב] אין בין נדרים לנדבות אלא שהנדרים חייב באחריותן ונדבות אינו חייב באחריותן: **גמ׳** הא לענין בל תאחר זה וזה שוין תנן התם [ג] אי זהו נדר האומר הרי עלי עולה איזו היא נדבה האומר הרי זו עולה ומה בין נדרים לנדבות נדרים מתו או נגנבו או אבדו חייב באחריותן נדבות מתו או נגנבו או אבדו אינו חייב באחריותן מנהני מילי דתנו רבנן [ד] [א] ונרצה לו לכפר עליו ר׳ שמעון אומר את שעליו חייב באחריותו ואת שאינו עליו אינו חייב באחריותו מאי משמע א״ר יצחק בר אבדימי כיון דאמר עלי כמאן דטעין אכתפיה דמי: **מתני׳** [ד] אין בין זב הרואה שתי ראיות לרואה שלש אלא קרבן: **גמ׳** הא לענין משכב ומושב וספירת שבעה זה וזה שוין מנהני מילי דתנו רבנן רבי סימאי אומר [ה] מנה הכתוב שתים וקראו טמא שלש וקראו טמא הא כיצד שתים לטומאה ושלש לקרבן ואימר שתים לטומאה ולא לקרבן שלש לקרבן ולא לטומאה אמרת עד שלא ראה שלש ראה שתים ואימר שתים לקרבן ולא לטומאה שלש אף לטומאה לא ס״ד [ו] דתניא [ב] וכפר עליו הכהן לפני ה׳ מזובו מקצת זבין מביאין קרבן ומקצת זבין אין מביאין קרבן הא כיצד ראה שלש מביא שתים אינו מביא או אינו אלא ראה ב׳ מביא ראה שלש אינו מביא אמרת עד שלא ראה שלש ראה שתים ואיצטריך דרבי סימאי ואיצטריך מזובו דאי מדרבי סימאי הוה אמינא כי קושיין קמשמע לן מזובו ואי מזובו לא ידענא כמה ראיות קמשמע לן דרבי סימאי והשתא דאמרת מזובו לדרשא [ג] וכי יטהר הזב מזובו מאי דרשת ביה ההוא מיבעי ליה לכדתניא [ו] וכי יטהר הזב לכשיפסוק מזובו [מזובו] ולא מזובו ונגעו [ח] מזובו וספר [ה] ללימד על זב בעל שתי ראיות שטעון ספירת שבעה והלא דין הוא אם מטמא משכב ומושב לא יהא טעון ספירת שבעה
שומרת

מתני׳ אין בין המודר הנאה. [ב] מודר הנאה חמור ממודר מאכל: דריסת הרגל. שהמודר הנאה אסור ליכנס לביתו והמודר מאכל מותר: וכלים שאין עושין בהן אוכל נפש. מותר להשאיל למודר מאכל ודוקא במקום שאין משכירין כיוצא בהן אבל במקום שמשכירין כיוצא בהן תנן בהדיא[ו] דאסור דכל הנאה שאם לא הכהו זה היה מחסר בה פרוטה הנאת מאכל היא שהרי ראויה אותה פרוטה לקנות בה מאכל: **גמ׳** הא לענין כלים שעושין בהן אוכל נפש. אסור אף במודר מאכל ואפי׳ במקום שאין משכירים: הא לא קפדי אינשי. ואמאי אסור במודר הנאה: ויתור. דבר שהיה מוותר לכל אדם ואינו מקפיד עליו: **מתני׳** נדר ונדבה. מפרש בגמרא נדר האומר הרי עלי עולה ולאחר זמן הפרישה חייב באחריותה נדבה האומר הרי זו ולא קבלה עליו: **גמ׳** הא לענין בל תאחר. ואף על גב דנדבה בקרא דבל תאחר[ו] לא כתיבא הא מרבינן ליה במסכת ראש השנה[ט] מגזרה שוה: את שעליו חייב באחריותו. הכי דרש ליה לקרא ונרצה לו לכשיתכפר בכן הויא נרצה אבל מקמי כפרה לא נרצה והאיך קרבן אמרתי לך באותו שעליו והיינו עליו דקרא: מאי משמע. דעליו קבלת אחריות עליו: **מתני׳** שתי ראיות. ביום אחד או בשני ימים רצופים וכן שלש ביום אחד או בשלשה ימים רצופין או שתים ביום אחד ואחת למחר[י]: **גמ׳** משכב ומושב. שכב או ישב על גבי עשרה בגדים זה על זה כולן אבות הטומאה ואפילו לא נגע בהן ואילו נגע בדבר שאינו משכב ומושב אינו [אלא] ראשון לטומאה ואינו מטמא אדם וכלים אלא אוכלין ומשקין: וספירת שבעה. משיפסוק צריך למנות ז׳ נקיים קודם שיטבול ואם ראה זוב באחד מהן סתר כל המנויין: מנא הני מילי. דשוין לטומאה ואין שוין לקרבן: מנה הכתוב שתים. ואיש כי יהיה זב מבשרו זובו טמא הוא (ויקרא טו) הרי שתי זיבות מנויות כאן וקראו טמא: שלש וקראו טמא. דכתיב וזאת תהיה טומאתו בזובו רר בשרו את זובו או החתים בשרו מזובו (שם) הרי לך שלש וקראו טמא טומאתו היא: הא כיצד. אם משתים טמא למה פרט לך הכתוב שלש: שתים לטומאה. לכל חומר טומאת זב: ולא לטומאה. חמורה אלא כבעל קרי בעלמא: ראה שתים. והרי כבר ירד לכל חומר טומאה ומי הוציאו: מזובו. משמע מקצת זובו: לא ידענא כמה ראיות. האי מקצת דמשמע מהאי קרא לא ידעינן מאי היא או שלש ולרבע או שתים ושלש: לכשיפסוק מזובו. אין צריך לטבול קודם ספירה אלא משיפסוק ימנה: הכי גרסינן בתורת כהנים מזובו ולא מזובו ומנגעו. שאם היה זב ומצורע ופסק מזובו ולא נתרפא עדיין מנגעו וספר אין אומרים לו אין ספירה זו נקיות עד שיטהר אף מנגעו אלא מונה והולך מיד ועולה לו לספירת זוב ולכשיתרפא מצרעתו יטבול מיד טבילה ראשונה של מצורע והיא עולה לו לטבילת נגעו וזובו וטהור מלטמא משכב ומושב ולטמא כלי חרס בהסיט כדין זב ואף על פי שצריך לספירת שבעה לצרעתו לענין אכילת קדשים וטבילה שניה כדכתיב במצורע (ויקרא יד) ורחץ במים וטהר ואחר יבא אל המחנה וישב מחוץ לאהלו שבעת ימים והיה ביום השביעי יגלח את כל שערו וגו׳ ורחץ [את] בשרו במים וגו׳ ההוא טבילה קמייתא לטהרו מלטמא משכב ומושב וכלי חרס בהסיט: מזובו וספר. להכי סמך ספירה אצל זובו ללמדך שאף בשביל מקצת זב[ו] טעון ספירה ללמד על זב בעל שתי ראיות: לא[ו] יהא טעון ספירת שבעה. בתמיה אחר שאמרת שתים כו׳ וה״ג הלא דין הוא אם מטמא משכב ומושב בשתי ראיות לכל חומר טומאת זב זה מהיכן יתמעט מספירה:

אלא דריסת הרגל וכלים שאין עושין בהן אוכל נפש. דמודר הנאה אסור בהן ומודר מאכל מותר במקום שאין משכירין אבל במקום שמשכירין בפרוטה אסור אפי׳ במודר מאכל דאותה פרוטה ראויה לקנות ממנה מאכל אבל כלים שעושין בהן אוכל נפש אסור אפילו בפחות משוה פרוטה כיון דהוי אוכל נפש: **דריסת** הרגל הא לא קפדי אינשי. קשה דהא בחזקת הבתים (ב״ב דף מ:) קאמר בגמרא אלו דברים שאין להם חזקה ואלו דברים שיש להם חזקה וכו׳ מעמיד בהמה בחצר אין להם חזקה ומוקי לה התם בשותפין דבהעמדה כדי לא קפדי ופריך והתנן השותפין שנדרו הנאה זה מזה אסורין ליכנס בחצר ומשני לה התם מיהו שמעינן לה מינה דלדריסת הרגל קפדי ולא קשה מההיא דהתם פרק[ו] בתרא דמגילה (דף לט:) דמשני התם דלעולם לא קפדי ומני ר׳ אליעזר היא דלמא התם מיירי[ו] בשותפין אבל שאר אינשי ולאו קפדי אבל הכא קשיא דמיירי בסתם בני אדם ואפי׳ הכי קאמר דלא קפדי ופריך ר״ת דהכא מיירי בבקעה דלא קפדי בה שום אדם וסברא הוא לומר כן (א) דומיא (דרישא[ח]) דכלים שאין עושין בהן אוכל נפש דמיירי שאין משכירין כיוצא בהן דמוקמינן לה בנדרים (דף לג:) כרבי אליעזר[ט]: **אין** בין נדר לנדבה. קשיא אמאי לא תני שנדבה באה מן המעשר דכתיב (דברים יב) וזבחת שלמים גבי מעשר ונדר אינו בא אלא מן החולין[י] (ב) וכיון דאמר הרי עלי הוי נדר[מ] וי״ל דמן הדין[מ] לא תנא ליה משום דלאיירי בקרבן שהופרש כבר ואשמעינן דאין חילוק בעבודתן אבל בקרבן שלא הופרש פשיטא ליה שיש הרבה חילוקים אי נמי דתנא ושייר ונהי דלאין בין קאמר דמשמע דהוי דוקא כדאמר במנחות (ב״ק דף סב: ושם) מ״מ לא קשיא דמסכת תענית (דף יג: ושם) דאשכחן אין בין דשייר דקאמר אין[ו] בין שלש למצעיות וכו׳ תימה תנא ושייר והא אין בין קתני ופריך ותסברא אין בין דווקא והא שייר תיכה ומשני אי משום תיכה לאו שיורא הוא מכל מקום משמע דלאי הוה משייר ליה לא הוה קשיא ליה כלל אף על גב דקתני אין בין[ע]: יש ספרים דגרסי **ומה** מצורע שאין מטמא משכב ומושב. ובתורת כהנים[פ] תני שמטמא משכב ומושב ותירץ רש״י בפסחים (דף סז: ד״ה זב) דהיינו לטמא אוכלין ומשקין אבל לא לטמא אדם וכלים כגון[ק] זב:
על

רבינו חננאל

[מתני׳] אין בין המודר הנאה מחבירו למודר הימנו מאכל אלא דריסת הרגל וכלים שאין עושין בהן אוכל נפש. כגון בגדים וכיוצא בהן דלמודר הנאה אסור. ואוקימנא לר׳ אליעזר דתני אפילו ויתור אסור במודר הנאה פי׳ אפילו דברים שדרך בנ״א לוותר עליהן כגון דריסת הרגל (וכלים שאין עושין) בחצרים שאם יכנס אדם ויהלך בה אין מקפידין עליו וכיוצא בה אפי׳ כגון זה אסור. אבל למודר ממנו מאכל דריסת הרגל וכלים שאין עושין בהן אוכל נפש כגון קערה ותמחוי וכן כיוצא בהן מותר. הא כלים שעושין בהן אוכל נפש כגון נפה וכברה ריחים ותנור וכיוצא בהן זה וזה שוין שניהם אסורין: מתני׳ אין בין נדרים לנדבות כו׳. הא לבל תאחר כדכתיב כי תדור נדר לה׳ וגו׳ זה וזה שוין כלומר אם יאחר בין הנדר ובין הנדבה עובר משום בל תאחר: תנן התם איזהו נדר האומר הרי עלי עולה איזו היא נדבה האומר הרי זו נדבה ומה בינייהם נדרים מתו או נגנבו חייבין באחריותן שנאמר ונרצה לו לכפר עליו דייקינן מעליו את שעליו. כלומר אם אמר עלי הויא באחריותו כיון דאמר עלי כמאן דרמי אכתפיה דמי שחייב להוליכו למי שחייב לו אבל הנדבה אין חייב באחריותה: מתני׳ אין בין זב הרואה ב׳ ראיות לרואה ג׳ וכו׳. הא לענין משכב ומושב וספירת ז׳ טהורין זה וזה שוין דתניא או החתים בשרו מזובו דייקינן מדכתיב מזובו שמעינן מינה אף מקצת זובו מטמא משכב ומושב. וכי מהן להביא את שראה ב׳ ראיות שיטמא משכב ומושב. כל הטעון משכב ומושב טעון ספירת ז׳ כדתניא מזובו וספר מקצת זובו נמי טעון ספירת ז׳ להביא את שראה ב׳ ראיות שטעון ספירת ז׳. מתני׳ מני ר׳ סימאי היא דתני ר׳ סימאי מנה הכתוב שתים וקרא טמא שלש וקרא טמא הא כיצד ב׳ לטומאה ג׳ אף לקרבן ב׳ פי׳ מנה הכתוב ב׳ פעמים זיבות זוב וזובו וקרא טמא שנאמר איש איש כי יהיה זב מבשרו זובו טמא הוא. עוד חזר הכתוב אחד ומנה שלש בזובו אחת וזובו שתים מזובו הרי ג׳ שנאמר וזאת תהיה טומאתו בזובו וגו׳ אמר אם בשתים טמא בשלש לא כ״ש הלא כתב עוד

שלש ללמדך כי בב׳ ראיות טמא הוא ופטר מן הקרבן בג׳ ראיות חייב אף בקרבן. ואקשינן ואימא שתים לקרבן ולא לטומאה. כלומר בב׳ ראיות חייב קרבן אע״פ שאינו טמא ראה שלישית חייב בטומאה ובקרבן. ופרקינן לא דתניא וכפר עליו הכהן לפני ה׳ מזובו. מקצת זבים מביאין קרבן ומקצת זבים אין מביאין קרבן. וא״ת כי בעל ב׳ ראיות מביא קרבן אין לך זב שאינו מביא קרבן שאינו רואה אלא[ו] ג׳ אלא שכבר הקדים וראה ב׳ וכבר נתחייב בב׳. ומכאן ולהבא אפילו ראה כמה אין חייב אלא קרבן אחד כו׳. ואיצטריך לדרבי סימאי לברר כי בשתי ראיות נקרא טמא. ואיצטריך מזובו לדחות הקושיא שהקשו על דרבי סימאי דאי לאו מזובו הוה אמינא שתים לקרבן שלש לקרבן ולטומאה כו׳. ופשוטה היא:
אמר

מסורת הש״ס עם הוספות

א) נדרים לג:, ב) ב״ק ו:, ג) נדרים לג: מח:, ד) ר״ה ו. קינין פ״א מ״א [חולין קלט.], ה) [זבחים קג:], ו) [זבחים דף ז:] תו״כ ויקרא סוף פרשתא ג, ט) נדה מג:, י) תו״כ זבים פרק ה, ז) [נדרים לג.], ח) דברים כג כב, ט) ה:, י) זבים פ״א מ״ג, כ) [ועי׳ תוספות ב״ק נה: ד״ה וזאת תוספות ב״ב נז: ד״ה רמינן], ל) מנחות פב., מ) [ועי׳ תוספות חגיגה ח. ד״ה מאי ותוספות ב״ק סב: ד״ה מי קתני], נ) [ובנ״ך ובתענית כתבו תוספות מירוץ אחר ועי׳ תוס׳ מוס׳ שבת סו: ד״ה אין], ס) מצורע פרשתא ב ה״ד.

הגהות הב״ח

(א) תוס׳ ד״ה דריסת וכו׳ וסברא הוא לומר כן. נ״ב צריך לומר לפי זה דה״מ למיפרך אכלים שאין עושין בהם אוכל הא לא קפדי וכ״כ התוס׳ בפרק חזקת הבתים: (ב) ד״ה אין בין וכו׳ דכיון דאמר הרי עלי הוי חובה וכו׳:

תורה אור השלם

א) וְסָמַךְ יָדוֹ עַל רֹאשׁ הָעֹלָה וְנִרְצָה לוֹ לְכַפֵּר עָלָיו: [ויקרא א, ד]
ב) וְעָשָׂה אֹתָם הַכֹּהֵן אֶחָד חַטָּאת וְהָאֶחָד עֹלָה וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְיָ מִזּוֹבוֹ: [ויקרא טו, טו]
ג) וְכִי יִטְהַר הַזָּב מִזּוֹבוֹ וְסָפַר לוֹ שִׁבְעַת יָמִים לְטָהֳרָתוֹ וְכִבֶּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בְּשָׂרוֹ בְּמַיִם חַיִּים וְטָהֵר: [ויקרא טו, יג]

ליקוטי רש״י

[נדפס בסוף המסכת]

הגהות וציונים

א] [נדה לז ע״א ושם איתא ולא מנגעו אבל בת״כ איתא ולא מזובו ונגעו ועיין בקרבן אהרן] (גליון): ב] נראה דיש להוסיף אין, וכ״ה ברע״ב [ולהלן בתחלת הדבור הבא נוסף אלא דריסת וכו׳] (ראש יוסף): ג] צ״ל זוב (רש״ש): ד] בכת״י נוסף וכו׳: ה] בכת״י סדר הדברים בדבור זה כך הוא ה״ג והלא דין הוא אם מטמא משכב ומושב בשתי ראיות לא יהא טעון ספירת שבעה בתמיה אחר שאמרת שתים לטומאה לכל חומר וכו׳: ו] גי׳ רש״א אהדיא דהתם מפרק כו׳ ע״ש (גליון): ז] צ״ל דמיירי (באה״מ): ח] [צ״ל דסיפא] (גליון): ט] צ״ל ר״ל דמשום הכי (פורת יוסף, רש״ש ע״ש): י] נדצ״ל אאין בין שלש אמצעיות וכו׳ וכו׳: כ] ס״א כמו (גליון): ל] תיבת ״אלא״ נראה מיותר: